

Spis treści

WPROWADZENIE	9
1. POJĘCIA I KRYTERIA TWÓRCZOŚCI	11
1.1. Pojęcie twórczości	12
1.1.1. Twórczość jako cecha wytworu	13
1.1.1.1. Twórcze jest to, co nowe i wartościowe	13
1.1.1.2. Rodzaje wartości i domeny twórczości	15
1.1.1.3. Definicja Morrisa I. Steina	18
1.1.2. Twórczość jako cecha osoby	20
1.1.2.1. Twórczość przez małe „t”	20
1.1.2.2. Twórczość bez dzieł	25
1.2. Kryteria twórczości	26
1.2.1. Kryteria jawne	27
1.2.1.1. Kryteria wybitnych osiągnięć twórczych	27
1.2.1.2. Podejście Joya P. Guilforda	28
1.2.1.3. Skale ocen	31
1.2.2. Kryteria ukryte	32
1.2.2.1. Technika oceny konsensualnej	32
1.2.2.2. Kryteria emocjonalne	34
1.2.3. Ujęcie triadowe	35
1.3. Podsumowanie	37

2. STRUKTURA PROCESU TWÓRCZEGO	38
2.1. Klasyczne teorie procesu twórczego	38
2.1.1. Podejście asocjacyjne	39
2.1.2. Podejście postaciowe (Gestalt)	42
2.1.3. Podejście psychodynamiczne	45
2.1.4. Podejście behawiorystyczne	47
2.2. Współczesne teorie procesu twórczego	49
2.2.1. Koncepcje „rewizjonistyczne”	49
2.2.2. Koncepcja interakcji twórczej	51
2.2.3. Model genploracji	54
2.3. Podsumowanie	57
3. POZNAWCZE SKŁADNIKI PROCESU TWÓRCZEGO	58
3.1. Uwaga	58
3.2. Percepcja	65
3.3. Wyobraźnia i wyobrażenia	67
3.4. Kategoryzowanie i wiedza pojęciowa	71
3.5. Pamięć	74
3.6. Myślenie	76
3.7. Czynniki metapoznawcze	81
3.8. Podsumowanie	82
4. EMOCJE I MOTYWACJE W TWÓRCZOŚCI	83
4.1. Emocje w procesie twórczym	83
4.1.1. Dane z introspekcji	83
4.1.2. Emocje sprzyjające twórczości	85
4.1.3. Emocje kierujące procesem twórczym	90
4.1.4. Emocjonalne koszty twórczości	92
4.2. Motywacja a procesy twórcze	93
4.2.1. Czy należy nagradzać za aktywność twórczą?	93
4.2.2. Motywacja samoistna	95
4.2.3. Jeden czy wiele motywów?	101
4.3. Podsumowanie	103
5. WGLĄD	104
5.1. Cechy wglądu	104
5.1.1. Nagłość	106
5.1.2. Przerwa inkubacyjna	110
5.1.3. Zmiana struktury problemu	113

5.2. Poznawczy mechanizm wglądu	117
5.2.1. Wybiórczość	117
5.2.2. Upraszczenie problemu	120
5.2.3. Korzystanie z okazji	125
5.3. Podsumowanie	128
6. INDYWIDUALNE CECHY TWÓRCÓW	129
6.1. Intelpekt	129
6.1.1. Inteligencja	130
6.1.2. Style poznawcze	133
6.2. Osobowość	137
6.2.1. Osobowość twórcza czy osobowość twórców?	137
6.2.2. Otwartość	141
6.2.3. Niezależność	142
6.2.4. Wytrwałość	145
6.3. Zaburzenia zachowania	147
6.3.1. Zaburzenia afektywne	148
6.3.2. Schizofrenia i schizotypia	150
6.4. Podsumowanie	152
7. SPOŁECZNY KONTEKST TWÓRCZOŚCI	154
7.1. Twórczość a środowisko	154
7.1.1. Środowisko rodzinne	154
7.1.2. Twórczość w szkole	158
7.1.3. Twórczość w miejscu pracy	160
7.1.4. Osoby znaczące	163
7.1.5. „Kreatogenne” społeczeństwo	167
7.2. Społeczny odbiór twórczości	169
7.2.1. Ocena i krytyka	169
7.2.2. Pośrednicy	174
7.2.3. Spostrzeganie społeczne	176
7.3. Wpływ społeczny	178
7.3.1. Facylitacja czy inhibicja?	178
7.3.2. Twórczość grupowa	180
7.4. Podsumowanie	182
8. SYSTEMOWE KONCEPCJE TWÓRCZOŚCI	183
8.1. Twórczość jako transgresja (koncepcja Kozielskiego)	183
8.2. Twórcze „inwestowanie” (koncepcja Sternberga i Lubarta)	186

8.3. Przypadek i konfiguracja (koncepcja Simontona)	192
8.4. Jednostka, pole i domena (koncepcja Csikszentmihalyi)	196
8.5. Podsumowanie	199
9. STOSOWANA PSYCHOLOGIA TWÓRCZOŚCI	200
9.1. Pomiar twórczości	200
9.1.1. Testy twórczego myślenia	201
9.1.2. Kwestionariusze samooceny	206
9.1.3. Badanie kreatywności instytucji	208
9.2. Edukacja dla twórczości	211
9.2.1. Usuwanie przeszkód	211
9.2.2. Nauczanie twórczości	214
9.3. Trening twórczości	216
9.3.1. Trenowanie intelektu	217
9.3.2. Trenowanie innych sprawności	219
9.3.3. Skuteczność treningu	220
9.4. Techniki twórczego rozwiązywania problemów	221
9.4.1. Podejście analityczne	222
9.4.2. Podejście intuicyjne	223
9.5. Podsumowanie	226
10. PRÓBA SYNTEZY	228
10.1. Poziomy twórczości	229
10.2. Czas jako wymiar twórczości	234
10.3. Podsumowanie	239
LITERATURA CYTOWANA	240
SPIS TABEL I RYCIN	258
INDEKS RZECZOWY	262
INDEKS OSOBOWY	253